

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО
« _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до фаху
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітні програми «Міжнародний бізнес», «Міжнародні фінанси»
вид дисципліни обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«30» серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Шедякова Т.Є.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

В. о. завідувача кафедри

(оригінал підписано) Ірина ДЕРІД
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(оригінал підписано) Ірина ДЕРІД
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародні фінанси» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародні фінанси» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(оригінал підписано) Ірина ШКОДІНА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(оригінал підписано) Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародний бізнес» та «Міжнародні фінанси» підготовки бакалавра спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи компетентностей, які необхідні для озброєння спеціальними знаннями з проблем розвитку та сучасного стану міжнародних економічних відносин на основі вивчення закономірностей взаємодії національних економік та міжнародних економічних організацій у сферах міжнародного обміну товарами, руху факторів виробництва та формування міжнародної економічної політики держав в сучасних умовах глобалізації, а також ознайомлення студентів з навчальним планом, освітньо-професійною програмою та кваліфікаційною характеристикою підготовки бакалаврів з міжнародних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ФК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3 Кількість кредитів – 3.

1.4 Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	–
Семестр	
1-й	–
Лекції	
32 год.	–
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	–
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
42 год.	–
Індивідуальні завдання	
–	–

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН 2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН 16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Вступ до фаху»

Зміст. Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Значення в підготовці спеціалістів. Мета, завдання і нові підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення.

Тема 2. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства

Зміст. Світове господарство (СГ): сутність, елементи і суб'єкти, фактори розвитку. Міжнародна господарча взаємодія. Якісний і кількісний аспекти розвитку СГ. Головні тенденції формування СГ, рівні і цикли його розвитку. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу. Типологізація країн – суб'єктів світового господарства. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу. Соціально-економічний принцип систематизації країн світу. Місце окремих угруповань країн у СГ і МЄВ. Провідне значення економічно розвинених країн. Країни, що розвиваються: поняття, загальні ознаки та місце у світовій економіці. Соціально-економічна структура.

Тема 3. Міжнародні торговельні відносини

Зміст. Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Міжнародна торгівля як форма МЄВ. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу. Особливості розвитку МТ. Вплив НТР на структуру міжнародної торгівлі. Зміни в товарній структурі МТ. Стандартизація товарів на світовому ринку. Міжнародні товарні номенклатури. Штрихові коди. Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Структура світового товарообігу. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі економічно розвинених країн. Роль країн, що розвиваються в МТ. Місце нових індустриальних країн (НІК) у світовій торгівлі. Країни з перехідною економікою в МТ. Проблеми реструктуризації зовнішньої торгівлі нових незалежних держав (ННД). Монополізація світової торгівлі. Види товарних ринків за ступенем монополізації. Закритий і відкритий сектори світового ринку, їх особливості. Кон'юнктура товарних ринків – сутність, фактори формування і розвитку, система показників вивчення й основні форми виявлення. Ціноутворення на світовому ринку. Ціна як важливий показник кон'юнктури товарних ринків. Світова ціна, її ознаки. Фактори ціноутворення. Множинність цін на світовому ринку. Рівні світових цін: Інформаційна система світових цін товарних ринків. Проблеми нееквівалентного обміну. Поняття «умови торгівлі» і його економічний зміст.

Тема 4. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва

Зміст. Міжнародний поділ праці (МПП) – вихідна основа розвитку СГ і МЄВ. МПП як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Вплив технологічної революції на МПП. Головні організаційно-економічні форми втілення МПП. Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування. Проблеми і передумови участі України в МПП.

Тема 5. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг.

Зміст. Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки. Секторальні ознаки розвитку міжнародних ринків послуг. Міжнародні інжинірингові послуги. Міжнародний консалтинг. Міжнародний аутсорсинг. Міжнародні телекомунікаційні, фінансові, страхові послуги. Туристичні послуги на світовому ринку. Міжнародні туристські потоки. Фактори розвитку міжнародного туризму. Франчайзинг у

системі міжнародних послуг. Регулювання умов використання товарних знаків, Мадридська угода про їх міжнародну реєстрацію. Міжнародний лізинг, його види. Головні країни-експортери лізингових послуг. Значення міжнародного лізингу в МТ та міжнародній інвестиційній діяльності. Проблеми участі України в міжнародній торгівлі послугами.

Тема 6. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Зміст. Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Міжнародний рух капіталу: суть, чинники, форми. Інвестиційний клімат. Види зарубіжних інвестицій, їх масштаби. Зміни частки головних економічних центрів у вивозі капіталів. Основні потоки міжнародного обміну капіталами. Макроекономічні наслідки вивозу капіталу для країн-донорів та країн-реципієнтів. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної інвестиційної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України. ТНК – головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності, їх сутність і еволюція, сучасна стратегія. Типи монопольних об'єднань. Роль внутрішньо корпоративного обміну. Суперечності між ТНК і національно-державною формою політичної організації суспільства. Регулювання діяльності ТНК. Роль фінансово-промислових груп (ФПГ) у розвитку міжнародного виробничого співробітництва. Спільні підприємства (СП). Передумови й особливості розвитку спільного підприємництва. Організаційно-правові й економічні форми створення і функціонування СП. Масштаби, рівень і динаміка розвитку СП. Міжнародні стратегічні альянси (МСА). Роль МСА у сучасному науково-технічному міжнародному співробітництві. Вільні економічні зони (БЕЗ). Класифікація БЕЗ, особливості функціонування. Діяльність БЕЗ у різних країнах. Передумови розвитку міжнародної підприємницької діяльності в Україні. Міжнародні фінансові ринки та рух капіталу. Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування. Податкові гавані. Офшорні зони. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

Тема 7. Міжнародна міграція робочої сили

Зміст. Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили та етапи розвитку. Масштаби, форми й основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема «відпливу інтелекту». Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції. Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з питань міграції (МОМ) та їх роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення. Гнучкість ринку праці. Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Тема 8. Міжнародний науково-технічний обмін

Зміст. Передумови науково-технічного співробітництва (НТС). НТС як форма МЄВ. Традиційні і нові форми НТС країн світу. Вплив НТР на розвиток міжнародного НТС. Міжнародний рух технологій та механізм їх передачі. Спільні наукові дослідження. Міжнародні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Обмін науково-технічними досягненнями і досвідом. Взаємні консультації з основних питань НТС. Розробка науково-технічних прогнозів. Співробітництво у галузі науково-

технічної інформації, винахідництва та патентної справи. Спільні наукові дослідження щодо захисту навколишнього середовища, у медицині, освоєнні космосу і Світового океану. Напрями НТС – електронізація господарства, його автоматизація, нові види конструкційних матеріалів, біотехнології, атомна енергетика та ін.

Тема 9. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини

Зміст. Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність, елементи. Поняття валюти й її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види. Валютний паритет. Котирування валют. Крос-курс. Валютні ринки та валютні операції. Принципи, форми та інструменти валютної політики держав з відкритою економікою. Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська і Ямайська валютні системи. Європейська валютна система в повоєнний період. Валютно-фінансова система країн ЄС. Роль долара як світової валюти. Еволюція ролі та перспективи золота в міжнародних валютно-фінансових відносинах. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів. Механізм міжнародних розрахунків. Платіжний і розрахунковий баланси, їх структура. Платіжний баланс як індикатор взаємин національної економіки з зовнішнім світом. Методи регулювання платіжного балансу. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Тема 10. Міжнародні кредитні відносини

Зміст. Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів. Передумови формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів (СРПК), його функції. Різновидність операцій на СРПК. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Сутність та особливості розвитку євrorинку. Фактори розвитку євrorинку та його сектори. Валютна й інституціональна структура СРПК. Система SWIFT. Роль транснаціональних банків у розподілі та перерозподілі міжнародних позичкових ресурсів. Регіональні зміни у сфері зовнішніх запозичень. Проблеми зовнішньої заборгованості у МЄВ. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості. Інструменти управління зовнішнім боргом країн. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція

Зміст. Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ) - закономірність розвитку світового господарства і МЄВ. Сутність, цілі і значення МЕІ, основні ознаки. Передумови і фактори розвитку МЕІ як якісно нового рівня МЄВ. Головні учасники й організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Форми МЕІ. Етапи формування міжнародних економічних інтеграційних угруповань. Економічні ефекти інтеграції. Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні Інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. Єдність економічної системи країн ЄС. Особливості розвитку аграрної сфери. Створення західноєвропейської моделі єдиного промислового і науково-технічного розвитку. Єдина науково-технічна політика. Інституціональна структура і політико-правові механізми ЄС. Політика ЄС відносно третіх країн та їх угруповань. Проблеми подальшого розширення ЄС. Україна й ЄС. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). ЄС – ЄАВТ. Північноамериканська економічна інтеграція. Формування Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА). США у світових інтеграційних процесах. Глобальна політика США щодо процесів європейської економічної інтеграції. Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП.

Тема 12. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

Зміст. Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Роль МЕО в системі МЕВ. МЕО як вияв тенденції багатостороннього економічного співробітництва. Головні функції, принципи і методи діяльності МЕО, механізм управління, фінансові кошти. Участь країн у МЕО як одна з форм реалізації їх суверенітету. Сучасна система МЕО, їх класифікація. Економічна діяльність ООН, її рівні. Система головних органів ООН. Генеральна Асамблея. Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОП). Програми ООН. Регіональні комісії ООН з соціальних і економічних питань. МЕО поза системою ООН. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Міжнародна фінансова корпорація (МФК). Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Багатостороннє інвестиційно-гарантійне агентство (БАГІ). Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна з головних фінансових організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні. Банк міжнародних розрахунків (БМР) у системі регулювання валютно-кредитних відносин. Група десяти (Паризький клуб). Лондонський клуб. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Головні напрями діяльності ЄБРР в Україні. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), особливості його діяльності. Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці, Азії, Латинській Америці, їх роль у економічному розвитку країн, що розвиваються. Основні ризики та можливості для міжнародного бізнесу. Особливості управління ризиками. Управління ризиками корпорацій.

Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

Зміст. Необхідність і значення інтеграції України до СГ і МЕВ. Передумови входу України до світового економічного простору. Проблеми економічної безпеки. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій. Створення конкурентного середовища. Досягнення експортно-імпоротної збалансованості. Зменшення рівня бартерного обміну. Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство в міжнародних організаціях. Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Україна – член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Тема 14. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

Зміст. Формування економічної єдності світу. Поглиблення інтернаціоналізації СГ. Роль НТР у зближенні якісних характеристик сучасного виробництва. Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формуванні елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли. Глобальні проблеми СГ і МЕВ. Міжнародні економічні аспекти вирішення екологічних проблем. Шляхи вирішення глобальної продовольчої проблеми. Глобальна енергетична проблема. Міжнародний тероризм у контексті безпеки світової спільноти. Координація міжнародної економічної політики.

Тема 15. Глобалізація та глобальні проблеми людства

Зміст. Сутність та основні ознаки процесу глобалізації сучасного світового господарства. Причини формування глобалізаційних процесів. Позитивні і негативні наслідки глобалізації. Фінансова глобалізація. Ключові елементи фінансової революції. Класифікація глобальних проблем. Шляхи вирішення глобальних проблем. Наслідки глобалізації та антиглобалізм. Глобальні проблеми. Географічний поділ МЄВ. Міжнародне економічне співробітництво та інтернаціоналізація господарської діяльності. Урбанізація і агломерація світової економіки.

Тема 16. Міжнародні корпорації у світовому господарстві

Зміст. Сутність поняття «транснаціональна корпорація». Схожості і відмінності між транснаціональними корпораціями (ТНК) і багатонаціональними (мультинаціональними) корпораціями(МНК). Причини виникнення ТНК. Етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій. Типи ТНК. ТНК як агент глобалізації світової економіки. Транснаціоналізація. Розвиток транснаціонального бізнесу та необхідність контролю за діяльністю ТНК. Проблеми розвитку міжсистемних та внутрішньосистемних діалогів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	усього	денна форма			
		л.	п.	лаб.	інд.
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Вступ до фаху»	5	2			3
Тема 2. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства	7	2	2		3
Тема 3. Міжнародні торговельні відносини	5	2			3
Тема 4. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва	7	2	2		3
Тема 5. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг	5	2			3
Тема 6. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	7	2	2		3
Тема 7. Міжнародна міграція робочої сили	5	2			3
Тема 8. Міжнародний науково-технічний обмін	7	2	2		3
Тема 9. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини	7	2	2		3
Тема 10. Міжнародні кредитні відносини	5	2			3
Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	6	2	2		2
Тема 12. Міжнародні економічні	4	2			2

організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин					
Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	6	2	2		2
Тема 14. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин	4	2			2
Тема 15. Глобалізація та глобальні проблеми людства	4	2			2
Тема 16. Міжнародні корпорації у світовому господарстві	6	2	2		2
<i>Усього годин</i>	90	32	16		42

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства	2
2	Тема 4. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва	2
3	Тема 6. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	2
4	Тема 8. Міжнародний науково-технічний обмін	2
5	Тема 9. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини	2
6	Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	2
7	Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	2
8	Тема 16. Міжнародні корпорації у світовому господарстві	2
Разом		16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Вступ до фаху»	3	Опитування та виступи із доповідями
2	Тема 2. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства	3	Опитування та виступи із доповідями
3	Тема 3. Міжнародні торгівельні відносини	3	Опитування та виступи із доповідями
4	Тема 4. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва	3	Опитування та виступи із доповідями

5	Тема 5. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг	3	Опитування та виступи із доповідями
6	Тема 6. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	3	Опитування та виступи із доповідями
7	Тема 7. Міжнародна міграція робочої сили	3	Опитування та виступи із доповідями
8	Тема 8. Міжнародний науково-технічний обмін	3	Опитування та виступи із доповідями
9	Тема 9. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини	3	Опитування та виступи із доповідями
10	Тема 10. Міжнародні кредитні відносини	3	Опитування та виступи із доповідями
11	Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	2	Опитування та виступи із доповідями
12	Тема 12. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин	2	Опитування та виступи із доповідями
13	Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	2	Опитування та виступи із доповідями
14	Тема 14. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин	2	Опитування та виступи із доповідями
15	Тема 11. Глобалізація та глобальні проблеми людства	2	Опитування та виступи із доповідями
16	Тема 16. Міжнародні корпорації у світовому господарстві	2	Опитування та виступи із доповідями
Разом			42

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання – це взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
  - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);

- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Разом із виконанням завдань з вивчених тем можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача: проходження тренінг-курсів або дистанційних курсів з використанням сучасних освітніх технологій на різноманітних онлайн-платформах; участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, гуртках та зустрічах із використанням сучасних освітніх технологій; участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем, що вивчаються в межах дисципліни «Вступ до фаху» й т. ін.

8. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. В дисципліні «Вступ до фаху» для денної форми навчання використовуються наступні форми контролю:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;
- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
- письмовий поточний тестовий контроль;
- підсумковий контроль у вигляді заліку.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота								Разом	Залік	Сума
Семінарські заняття										
T2	T4	T6	T8	T9	T11	T13	T16	60	40	100
8	8	7	7	8	7	8	7			

T1, T2 ... – теми розділів

Критерії оцінки успішності та результатів навчання

1) Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій (кейсів),

розв'язання задач, проведення розрахунків тощо при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах і аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

5 балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

4 бали свідчать, що студент має тверді знання з дисципліни «Вступ до фаху» в обсязі навчальної програми, вміє використовувати інструментарій мікроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

3 бали ставляться тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали ставиться, коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

2–0 балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

2) Критерії оцінки знань при виконанні задач

5 балів ставиться, коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

4 бали ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

3 бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

2–0 ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

3) Критерії оцінки відповідей на тестові завдання

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1–2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання ставиться в залежності від набраної кількості балів.

5 балів ставиться, якщо правильні відповіді складають 90–100%.

4 бали ставиться, якщо правильні відповіді складають 70–89%.

3 бали ставиться, якщо правильні відповіді складають 50–69%.

2–0 ставиться, якщо правильні відповіді складають до 50%.

4) Критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань та рефератів

5 балів ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчій підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

4 бали ставиться студентіві, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем

3 бали отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

2 бали ставиться студентіві, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

Увага! У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання певний відсоток семінарських занять буде проведений в дистанційній формі (із використанням платформ Zoom та Google Classroom, код класу 7lxwsb4, посилання: <https://classroom.google.com/c/Mzk2MzM5NDk5Mjc5?cjc=7lxwsb4>). В такому разі, усні відповіді, опитування, дискусії відбуваються за розкладом на платформі Zoom, а письмові завдання за темами надсилаються через платформу Google Classroom.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Вступ до спеціальності «Міжнародні економічні відносини»: навчальний посібник / А. П. Голіков, Н. А. Казакова. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 116 с.
2. Григорова-Беренда Л. І., Шуба М. В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навч. посібник – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с.
3. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 496 с.
4. Коломієць Г. М. Інтеграційна траєкторія національної господарської системи в глобальному суспільстві / Г. М. Коломієць, О. В. Меленцова, І. І. Помінова: монографія. – Харків: Монограф, 2016. – 275 с.
5. Міжнародні економічні відносини: підручник / За ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Харків: Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
6. Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: монографія / В. Козюк, А. Крисоватий, Є. Савельєв та ін.; за наук. ред. проф. А. Крисоватого і Є. Савельєва. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 504 с.
7. Світова економіка: підручник / За ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Харків: Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.

8. Синіговець О. М. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс. Ч. 1, Том I. Харків: Видавництво І. С. Іванченка, 2019. – 760 с.
9. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монограф. / І. М. Посохов та ін. – Харків: Видавництво НТУ «ХПІ», 2016. – 450 с.
10. Трифонова О. В., Швець В. Я. Основи зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібн. – Київ: ВД «Професіонал», 2015. – 152 с.
11. Шкодiна І. В. Сучасні тенденції самоорганізації світової економічної системи / І. В. Шкодiна // *Економіка України*. – 2012. – № 9. – С. 70–77.
12. Appleyard D. R. International Economics. / D. R. Appleyard, A. J. Field – McGraw-Hill Education, 2013. – 848 p.
13. Krugman P. International Economics: Theory and Policy / P. Krugman, M. Obstfeld. – Addison Wesley (Pearson), 2012. – 736 p.
14. Marelli E., Economic Growth and Structural Features of Transition: Studies in Economic Transition / E. Marelli, M. Signorelli. – Palgrave Macmillan, 2010. – 333 p.
15. Pugel T. A. International Economics / T. A. Pugel. – McGraw-Hill Education, 2015. – 800 p.
16. Van den Berg H. International Economics: A Heterodox Approach / H. Van den Berg. – Routledge, 2017. – 628 p.

Допоміжна література

1. Гражевська Н. І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н. І. Гражевська, В. І. Трохименко // *Фінанси України*. – 2013. – № 5. – С. 58–68.
2. Грищенко А. Європейський та євразійський вектори економічної інтеграції України / А. Грищенко // *Економіка України*. – 2012. – № 7. – С. 80–88.
3. Дикань В. Л. Дослідження міжнародних стандартів управління ризиками / В. Л. Дикань, І. М. Посохов // *Бізнес Інформ*. – 2014. – № 1. – С. 314–319.
4. Інноваційна економіка: навч. посібник / О. А. Довгаль, Г. В. Довгаль. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 148 с.
5. Кулішов В. В. Дослідження сучасної світової глобалізації в економічних процесах / В. В. Кулішов // *Вища школа*. – 2011. – № 9. – С. 92–100.
6. Омельченко А. В. Поняття та ознаки зовнішньоекономічної діяльності як предмета правового регулювання / А. Омельченко // *Право України*. – 2011. – № 5. – С. 218–223.
7. Ревуцький С. Ф. Теоретичні засади поняття та сутності розвитку світової економіки / С. Ревуцький // *Теорія і практика інтелектуальної власності*. – 2011. № 2. – С. 30–33.
8. Ревуцький С. Ф. Теоретичні засади щодо інноваційного та постіндустріального розвитку світової економіки / С. Ф. Ревуцький // *Питання інтелектуальної власності*. – Київ, 2011. – Вип. 9. – С. 250–258.
9. Резніков Н. Перспективи мультиполярної валютної системи в умовах ребалансування світової економіки / Н. Резніков, М. Відякіна // *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Міжнародні відносини*. – Київ, 2012. – Вип. 38/39. – С. 74–77.
10. Резнікова О. О. Нові тенденції розвитку світової економіки: глобальне управління як реальність сьогодення / О. О. Резнікова // *Фінанси України*. – 2011. – № 11. – С. 45–53.
11. Сіденко В. Модифікація світової економіки під впливом новітніх факторів глобальної трансформаційної кризи / В. Сіденко // *Економіка України*. – 2012. – № 5. – С. 18–31.
12. Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого та д.е.н., проф. О. М. Сохаської. – Тернопіль: ФОП Осадця Ю. В., 2018. – 478 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. allianz-trade.com – Allianz Trade – міжнародна компанія зі страхування експортних кредитів.
2. iccwbo.org – Міжнародна торгова палата.
3. iie.org.ua – Інститут економіки промисловості НАН України.
4. ilo.org – Міжнародна організація праці.
5. imf.org – Міжнародний валютний фонд.
6. liga.net – Українське законодавство та правові інформаційні ресурси.
7. mfa.gov.ua – Міністерство закордонних справ України.
8. oecd.org – Організація економічного співробітництва та розвитку.
9. ukraine-eu.mfa.gov.ua – Представництво України при Європейському Союзі.
10. ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України.
11. unctad.org – Міжнародна конференція ООН з торгівлі та розвитку.
12. worldbank.org – Світовий Банк.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження обмежень через пандемію та воєнний стан)

В умовах дії суворих обмежень освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформах Zoom та Google Classroom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформах Zoom та Google Classroom код класу 7lxwsb4, посилання: <https://classroom.google.com/c/Mzk2MzM5NDk5Mjc5?cjc=7lxwsb4>) в певному відсотку можуть проводитися практичні (семінарські), консультації, а також контроль самостійної роботи.